

**Aan de Gouverneur van Aruba
F.J. Refunjol**

Volgnummer: MinAZ/

Uw kenmerk: KabGAno. BB-14/0009

Onderwerp: Reactie tussenrapportage

Oranjestad, 21 juli 2014

Excellentie,

In antwoord op uw verzoek vervat in uw brief van hedenochtend inzake de tussenrapportage bericht ik u als volgt.

Hoewel de regering haar standpunt dat het Koninklijk Besluit dd 11 juli 2014 strijdt met de toepasselijke bepalingen van het Statuut en het Reglement voor de Gouverneur handhaaft en zich ter zake alle rechten voorbehoudt, constateer ik dat het tussenrapport een basis biedt om tot een oplossing te komen met betrekking tot de vaststelling van de begroting 2014.

Conform uw verzoek zal ik hieronder eerst inhoudelijk ingaan op het tussenrapport.

Algemeen

Het tussenrapport concludeert dat uit de begroting 2014 blijkt dat het Kabinet het belang van gezonde overheidsfinanciën erkent en reeds maatregelen heeft genomen om de bestaande uitdagingen het hoofd te bieden. Terecht geeft het rapport aan dat deze opgave verder gaat dan de begroting 2014. Het succes ervan is gegarandeerd, indien alle aandacht nu op de komende jaren is gevestigd. De maatregelen die thans door het tussenrapport worden voorgesteld, zoals de strikte personeelsstop en de artikel 18 procedure conform de Comptabiliteitsverordening, zijn reeds van toepassing en zullen onverkort worden voortgezet.

Begroting 2014 en meerjarenontwikkeling

Er wordt twijfel geuit over de haalbaarheid om wetgeving tijdig door de Staten te passeren welke benodigd is om de begroting 2014 te realiseren.

Er zijn als onderdeel van de begroting 2014 twee belangrijke wetgevingstrajecten benodigd welke op dit moment uitgewerkt worden. Een is wetgeving in het kader van APFA hervorming en de ander is de AZV bijdrage van 1% om zodoende de verlaagde Landsbijdrage AZV te materialiseren. Beide wetgevingstrajecten zijn reeds enkele weken geleden ingezet en voor beide zijn er al concept landsverordeningen gemaakt. Voor het APFA hervormingstraject wordt nu door een team van deskundigen bestaande uit, Laurens Keesen, actuaris, Erik Lutjens, hoogleraar pensioenrecht, Hans Sjiem Fat, advocaat, George Croes, directeur wetgeving en anderen gewerkt aan de benodigde formalisatie van afspraken welke met de vakbonden zijn gemaakt. De wetgeving hiervoor zal uiterlijk 1 september aan de Raad van Advies aangeboden worden en aangezien met alle partijen is afgesproken dat de ingangsdatum voor het geheel 1 januari 2014 is, is geen twijfel mogelijk over de haalbaarheid hiervan.

De wetgeving om de AZV bijdrage mogelijk te maken zal op tijd behandeld worden zodat dit op 1 september van dit jaar kan ingaan.

Er wordt gesteld dat de begroting 2014 niet volledig is omdat het slechts een deel van de werkelijkheid bevat, de collectieve sector ontbreekt.

De begroting 2014 is opgesteld conform de comptabiliteitsverordening van Aruba. De collectieve sector is geen onderdeel van de begroting conform de comptabiliteitsverordening.

Er wordt kritiek geuit op de beleidsvoornemens genoemd in de memorie van toelichting vs de cijfers van de begroting 2014.

De cijfers van de begroting 2014 zijn leidend boven de beleidsvoornemens. Bovendien is sinds 1 januari van dit jaar voorafgaande toezicht ingesteld van de minister van financiën conform artikel 18 van de comptabiliteitsverordening. Hiermee wordt beoogd meer effectief intern toezicht uit te oefenen op de totstandkoming van verplichtingen. Dientengevolge kan de ondergetekende met een grote mate van zekerheid stellen dat het begrote uitgavenkader 2014 conform de Landsverordening Begroting 2014 gerealiseerd zal worden.

Er wordt twijfel geuit over de realisatie van de voorgenomen krimp van het ambtenarenapparaat met 270 fte, oftewel 5% van het ambtenarenapparaat.

De krimp in het ambtenarenapparaat is vastgelegd middels ministerraad besluiten tot op het niveau van namen van de betrokkenen. Deze ministerraadbesluiten zijn leidend geweest voor het opstellen van de begroting 2014, waarbij tevens alle personen welke door deze besluiten geraakt zijn of zullen worden inmiddels geïnformeerd zijn over de genomen besluiten en hun uitwerking. Dit geeft meer waarborg dat de met de besluiten ingeslagen weg ook daadwerkelijk uitgelopen zal worden. De begrote personeelskosten zijn bovendien inclusief een 2% marge voor bevorderingen en periodieke verhogingen. De begrote personeelskosten zijn derhalve, inclusief de voorgenomen APFA-hervorming en halvering van pensioenpremies en verlaging duurtetoeslagen, niet alleen realistisch, maar tegelijkertijd ook conservatief vanwege de inbouw van marges en ambitieus vanwege de doelstellingen als dit wordt vergeleken met ontwikkeling van de personeelskosten in andere landen van het Koninkrijk waar nimmer een feitelijke verlaging van de personeelskosten is gerealiseerd zoals dit op Aruba in de begroting 2014 is vastgelegd.

Er wordt twijfel geuit over de realisatie van de begrote inkomsten voor het jaar 2014.

De inkomsten in de begroting 2014 zijn uiterst conservatief geraamd (3% meer dan realisatie 2013 cfm centrale bank projecties economische groei). De realisatie van alle premie en belastingmiddelen in het jaar 2014 zijn 8% hoger dan het jaar 2013, zie bijgevoegd rapportage van de belastingdienst tot en met juni, en de vergelijking van de middelen vs 2013. De begrote inkomsten 2014 zullen niet alleen gerealiseerd maar bovendien overtroffen worden.

Er wordt aangegeven dat de fondsen, overheidsstichtingen en pps constructies zich aan de budgetcontrole en budgetrecht van de Staten van Aruba onttrekt en een bedreiging vormen voor de meerjarige ontwikkeling van de begroting.

Drie genoemde fondsen in het rapport worden gevoed door de begroting 2014 van het Land, DOW, TPEF, iWIF, van enig risico en of onttrekking budgetcontrole van het parlement is geen sprake, aangezien deze allen bij Landsverordening door de Staten worden vastgesteld. Bovendien is het niet mogelijk om meer uit te geven via deze fondsen dan hetgeen wordt bepaald via de landsverordening van het Land. SOGA is een PPS constructie welke tijdens het Kabinet Oduber IV in het leven is geroepen om gebouwen te bouwen en aan het Land te verhuren. De regering van Aruba is enkel verantwoordelijk voor het betalen van huur. Geen enkel ander risico heeft het Land hierbij dan dat deze huurpenningen betaald dienen te worden. Voor wat betreft de PPS constructies in het algemeen en de risico's die hierbij horen, dient vermeld te worden dat deze in nauwe samenwerking is uitgevoerd met ingehuurde en door het Land betaalde expertise van Rijkswaterstaat, PriceWaterHouseCoopers en andere experts op dit gebied. De meerjarige effecten op de begroting van het Land zijn bekend en er is reeds door het Kabinet vastgesteld dat deze binnen de uitgavenkader van het Land vallen van maximaal 1350 miljoen. Bovendien zijn de autorisaties om deze PPS constructies uit te voeren allen door de Staten van Aruba gegeven en in bedoelde wetgeving zijn ook de kaders van deze PPS vastgesteld, inclusief maximale uitgaven, rapportage aan de Staten van Aruba, etc.

Er wordt gesteld dat de meerjarige ontwikkeling van de begroting bij het Land niet bekend is.

De meerjarige ontwikkeling van de cijfers van Aruba zijn wel bekend. In het kader van datgene wat aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is toegezegd zijn voor het eerst in de geschiedenis van Aruba meerjarige cijfers gemaakt tot en met 2017. Deze zijn gebaseerd op de maatregelen waartoe reeds in het jaar 2014 is besloten. Hierdoor is bekend welke additionele maatregelen benodigd zijn om de vastgestelde uitgaven- (1350 miljoen) en inkomsten-kader (1150 miljoen) welke is vastgesteld in het "Balanced Budget Akkoord" ondertekend door alle leden van het Kabinet Mike Eman II en de voorzitter van de regeringsfractie ook in de komende 4 jaar te realiseren. Hierin worden tevens meegenomen de ontwikkeling van de kosten in alle sociale fondsen zoals de AZV, AOV/AWW en de pensioenfondsen voor ambtenaren APFA.

Er wordt gesteld dat het norm om vertrouwen van kapitaalmarkten en investeerders te behouden enkel gevonden kan worden in het onderzoek van het IMF. De 3% norm zoals geldig in Europa zou weinig vertrouwenwekkend zijn.

Aruba geniet van het volste vertrouwen van kapitaalmarkten en investeerders met het uitgezette financiële beleid verwoord in het "balanced budget akkoord". Op de internationale kapitaalmarkten, welke Aruba een aantal maanden geleden nog betrad, vinden overinschrijvingen plaats op obligaties van het Land. De vergelijking met de rentelastnorm van Curaçao en Sint Maarten gaat niet op, aangezien deze norm enkel wordt gehaald met een fictief lage rente van 2% en uiteraard totstandgekomen is na schuldsanering door Nederland. Als deze zelfde rente op Aruba verschuldigd zou zijn op de uitstaande schulden, zou Aruba onmiddellijk en zonder schuldsanering, ruim voldoen aan deze norm. Frappant is dat de norm welke geldt voor alle Europese Landen, namelijk het 3% tekortnorm, zoals verwoord in het groei en stabiliteitspact, weinig vertrouwenwekkend wordt genoemd. In het rapport van 26 juni 2014 van Standaard & Poor's, de meest vooraanstaande "rating agency" ter wereld, welke mede door de kapitaalmarkten en investeerders wordt gebruikt voor hun vertrouwen in Aruba wordt het volgende gesteld "*the government of Aruba has stated that its key focus for the second term is fiscal consolidation, largely by reducing expenditures in 2014 and then freezing them over the next three years. If succesful, the government's fiscal deficits would greatly diminish and the debt burden would begin to fall. A better fiscal position combined with improved external liquidity could lead to an upgrade.*" Hier wordt door

deze onafhankelijke beoordelaar duidelijk gesteld dat de ingezette pad niet alleen vertrouwenwekkend is, maar tevens zal leiden tot een verbeterde rating van Aruba. Overigens is het belangrijk om op te merken dat deze rating van Aruba, een van de beste ratings is van een Land in Caribisch, Centraal en Latijns Amerikaans gebied.

Aanbevelingen

Er wordt aanbevolen om de aandacht te richten op de begroting 2015 en om met een overtuigend maatregelenpakket te komen om het tekort en schuld niveau terug te brengen naar houdbare niveaus.

Met deze aanbeveling is Aruba het volledig eens. Dit is ook de inzet geweest van de Minister van Financiën in zijn brief van 15 mei 2014 gericht aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Helaas is hier tot op heden geen positieve reactie op gekomen. Wat Aruba betreft is het ingezette pad om duurzaam houdbare overheidsfinanciën duurzaam te garanderen "het Balanced Budget akkoord" zoals ondertekend door alle Ministers van het Kabinet Mike Eman II en de voorzitter van de regeringsfractie. Om deze pad ook meerjarig te realiseren zijn additionele maatregelen nodig, hiervan is het Kabinet bewust. Deze zullen in het kader van het opstellen van de begroting 2015 worden verwerkt.

Er wordt aanbevolen om een vacature en personeelsstop in te voeren, met voorafgaande toezicht door de Minister van Financiën.

Deze vacature en personeelsstop met voorafgaande toezicht is reeds op 10 april van dit jaar door de Minister van Financiën afgekondigd, welke ook als resultaat heeft gehad een reductie van het ambtenarenapparaat met 270 fte, welke strikt gehanteerd en gecontroleerd wordt door alle betrokken afdelingen.

Er wordt aanbevolen om een verplichtingenstop af te kondigen

Reeds vanaf 1 januari 2014 is er voorafgaande toezicht en controle op alle bestedingen en verplichtingen door de Minister van Financiën conform artikel 18 van de comptabiliteitsverordening.

Er wordt aanbevolen om zo snel mogelijk benodigde wetgeving aan te passen en te realiseren om de in 2014 opgenomen ombuigingsmaatregelen daadwerkelijk te realiseren

Deze aanbeveling wordt reeds uitgevoerd. Deskundigen en ambtenaren zijn hier volledig mee aan de slag.

Conclusie

Aruba heeft duidelijk laten blijken dat wij bereid zijn om op basis van vrijwilligheid met Nederland samen te werken op het gebied van duurzaam houdbare overheidsfinanciën. Deze bereidheid blijft onverkort in stand.

Voor het jaar 2014 is, naast de bezuinigingen van meer dan Afl. 100 miljoen, de tweede fase ingrijpende hervormingen op het gebied van de sociale fondsen (verhoging pensioengerechtigde leeftijd van 60 naar 65 jaar, 2%-premieverhoging), pensioenen (verhoging pensioengerechtigde leeftijd ambtenaren en ambtsdragers) conform AOV en ziektekosten (AZV-bijdrage met brede grondslag) doorgevoerd. Aangezien meer dan de helft van het jaar 2014 voorbij is, zal enige bijdrage van eventuele additionele middelen op de begroting geen aanzienlijk effect hebben.

Derhalve wens ik nogmaals aan te geven dat het voltallige Kabinet Mike Eman volledig gecomiteerd is om in deze regeerperiode duurzaam houdbare overheidsfinanciën te garanderen. Hiervoor zijn

additionele maatregelen nodig welke in het kader van het "Balanced Budget Akkoord" ook genomen dienen en zullen worden.

Wij zijn het dan ook stellig met het tussenrapport eens dat wij ons aandacht zouden dienen te richten op de begrotingsvoorbereiding 2015 en eventuele nieuwe inzichten over de uitvoering 2014 en additionele maatregelen die in dit jaar nog genomen kunnen worden, later in het jaar in de begroting 2014 te verwerken via een begrotingswijziging.

Het rapport stelt terecht dat: "in plaats van het aanpassen van de begroting 2014 op dit moment kan de toch al schaarse financieel-economische en juridische capaciteit van het land beter ingezet worden om de begroting 2015 in voorbereiding te nemen en het nodige wetgevingstraject van start te laten gaan."

Ik verzoek u daarom wederom de vaststelling van de landsverordening tot vaststelling van de begrotingen van het land voor het dienstjaar 2014 thans zonder verder uitstel af te ronden teneinde verdere schade aan het belang van Aruba te beperken.

Hoogachtend,

mr. M.G. (Mike) Eman
Minister van Algemene Zaken, Wetenschap,
Innovatie en Duurzame Ontwikkeling,
MINISTER-PRESIDENT

cc:
Ministerraad van Aruba
Staten van Aruba